

Informacja z realizacji programu działania Państwowego Muzeum na Majdanku za rok 2025

1. Opis realizacji celów ogólnych w danym okresie

Cel ogólny 1: Poprawa i powiększenie infrastruktury wystawienniczo-edukacyjnej z biblioteką i miejscem spotkań w głównej siedzibie Muzeum – w trakcie realizacji. Zaplanowana jest rozbudowa budynku Centrum Obsługi Zwiedzających. Podjęliśmy starania w celu uzyskania środków finansowych na realizację tej inwestycji.

Cel ogólny 2: Zbudowanie nowej narracji ekspozycyjnej na Majdanku i w Beżcu, a w ślad za tym „uspójnienie” przekazu muzealnego PMM jako triady historii i pamięci Holokaustu – w trakcie realizacji. Prowadzone są prace koncepcyjne.

Cel ogólny 3: Zwiększenie rozpoznawalności PMM i jego oddziaływania w przestrzeni publicznej

w wymiarze międzynarodowym – w trakcie realizacji. Najważniejszymi przedsięwzięciami w tym obszarze były prace przygotowawcze dotyczące organizacji z inicjatywy PMM platformy pn. „Polsko-Niemieckie Forum Miejsc Pamięci” oraz wydanie w dwóch oddzielnych wersjach językowych publikacji pt. *Państwowe Muzeum na Majdanku w latach 1944-2024. Historia ilustrowana*.

2. Najważniejsze osiągnięcia Instytucji w danym okresie

- ❑ realizacja międzynarodowego projektu „Spaces of the Holocaust: Majdanek, Beżec, Sobibór” finansowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Federalnej Niemiec we współpracy z Fundacją „Erinnerung, Verantwortung und Zukunft” z Berlina, Muzeum Topografii Terroru w Berlinie oraz Muzeum Westerbork w Niderlandach;
- ❑ zakończenie remontu generalnego pomnika Mauzoleum (konserwacja pełna obiektu zabytkowego);
- ❑ wzrost frekwencji o ponad 12% (z 195 956 do 220 585);
- ❑ wzrost oprowadzonych grup o prawie 27% (z 2832 do 3602);
- ❑ wdrożenie EZD RP oraz usługi e-doręczeń;
- ❑ Kryształowa Cegła – nagroda przyznana PMM w kategorii „Rewitalizacje i Modernizacje” w XXIV edycji konkursu organizowanego przez Polskie Towarzystwo Mieszkaniowe w Lublinie za realizację inwestycji w Sobiborze.

3. Główne problemy Instytucji w danym okresie

Brak funduszy na rozbudowę COZ.

4. Krótka charakterystyka sytuacji finansowej Instytucji

Łączne przychody Muzeum w 2025 roku wyniosły 24.045.844,43 zł i stanowiły 97% przychodów planowanych. Podstawowym źródłem przychodu była dotacja podmiotowa, która w 2025 roku wyniosła 18.569.000 zł. W 2025 roku Muzeum otrzymało również dotację celową w kwocie 1.636.936,71 zł z przeznaczeniem na Remont Pomnika Mauzoleum. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i usług Muzeum wyniosły 1.638.780,05 zł i wzrosły o 41% w

porównaniu z rokiem 2024. Na taki wynik wpływ miał przede wszystkim wzrost przychodów ze sprzedaży usług muzealnych, w tym z oprowadzania i zajęć edukacyjnych, które zwiększyły się o 69%, osiągając kwotę 943.104,92 zł. Koszty Muzeum w 2025 roku wyniosły 23.822.801,76 zł i stanowiły 95% kosztów ujętych w planie. W 2025 roku Muzeum osiągnęło zysk w wysokości 223.042,67 zł.

Zatrudnienie w etatach i osobach (stan na 31.12.2025): etaty – 124,26, osoby – 126,86.

5. Odniesienie się do celów szczegółowych

Cel nr 1: Poprawa infrastruktury muzealnej poprzez rozbudowę Centrum Obsługi Zwiedzających Państwowego Muzeum na Majdanku

Projekt architektoniczny rozbudowy Centrum Obsługi Zwiedzających jest gotowy. Rozmawialiśmy z prezydentem miasta Lublina na temat możliwości uzyskania finansowania na ten cel ze środków przeznaczonych na projekty realizowane w ramach przygotowań miasta jako Europejskiej Stolicy Kultury. W tej sprawie jesteśmy również w kontakcie z MKiDN i staramy się o uzyskanie, najdalej w 2027 r., dotacji celowej na realizację tej kluczowej dla naszej instytucji inwestycji.

Cel nr 2: Urządzenie wystawy stałej pod roboczym tytułem: „Między akcją «Reinhardt» i akcją Zamość. Konzentrationslager Lublin w niemieckiej polityce okupacyjnej” (opracowanie scenariusza i realizacja)

Realizacja tego zadania możliwa jest jedynie w przypadku powstania nowej przestrzeni wystawienniczej, a więc rozbudowy COZ-u. Dopiero gdy uzyskamy finansowanie na budowę, będzie można przystąpić do opracowania scenariusza wystawy uwzględniającego nową architekturę ekspozycyjną. Dział Wystaw i Wydawnictw rozpoczął opracowanie „katalogu” oczekiwań i potrzeb dotyczących nowej wystawy stałej z punktu widzenia Kolegium Muzealników.

Cel nr 3: Urządzenie nowej ekspozycji stałej w oddziale PMM w Muzeum i Miejscu Pamięci w Bełżcu pod roboczym tytułem „Bełżec 1942 – obóz zagłady” (opracowanie scenariusza i realizacja)

Prace są na etapie dyskusji wokół dokumentu roboczego pt. „Kilka refleksji na temat nowej ekspozycji stałej Muzeum i Miejsca Pamięci w Bełżcu”.

Cel nr 4: Popularyzacja wyników badań naukowych z zakresu historii II wojny światowej oraz muzealnictwa

W 2025 r. PMM wydało 17 publikacji zwartych, w tym na temat II wojny światowej m.in.: D. Libionka, *The Holocaust in the General Government of Nazi-Occupied Poland* (monografia); „Einsatz Reinhardt”. *Eksterminacja Żydów w Generalnym Gubernatorstwie*, red. T. Kranz (broшуra w polskiej i angielskiej wersji językowej) oraz *Pulsowanie pamięci. 80 lat po II wojnie światowej*, red. P. Pętał (online). Zorganizowaliśmy międzynarodową konferencję naukową pt. „Pociągi śmierci – transporty kolejowe do niemieckich obozów zagłady. Stan wiedzy i postulaty badawcze”.

Cel nr 5: Rozwój współpracy z lokalną społecznością, budowanie publiczności

W ubiegłym roku zorganizowano 155 lekcji muzealnych, 13 obchodów dni pamięci i 10 uroczystości rocznicowych. W czasie tych wydarzeń odbywały się m.in. spotkania ze świadkami historii i rodzinami ofiar Holokaustu. PMM było współorganizatorem wraz z Centrum

Duszpasterstwa Młodzieży
w Lublinie XXIV Liturgii Drogi Krzyżowej, w której uczestniczyła lokalna społeczność: katolicy i grekokatolicy – młodzież i mieszkańcy Lublina i Lubelszczyzny oraz młodzież z Ukrainy. Dla lokalnej społeczności zorganizowana została projekcja filmu PMM „Lubelskie ślady akcji Reinhardt”. Jak co roku świadkowie historii zaangażowani w działalność lubelskiego oddziału Polskiego Związku byłych Więźniów Politycznych i Hitlerowskich Więzień i obozów Koncentracyjnych oraz rodziny byłych więźniów zapraszani byli również na wydarzenia popularyzatorskie organizowane przez PMM, jak np. prezentacje nowości wydawniczych czy cykliczne wrześniowe wydarzenie pt. Niedziela Pamięci o ofiarach Majdanka.

Cel nr 6: Rozwój współpracy z NGO

Cel ten będzie realizowany w latach 2026-2028.

Cel nr 7: Kształcenie postaw wrażliwości i empatii wśród przedstawicieli grup zawodowych, ze szczególnym uwzględnieniem służb mundurowych, poprzez organizację szkoleń i seminariów

W 2025 r. zorganizowaliśmy cykl 10 seminariów historyczno-edukacyjnych pt. „Sprawcy z obozu na Majdanku. Zwyczajni ludzie czy fanatyczni mordercy?” dla policji (4 seminaria) i straży granicznej (6 seminariów). Ponadto PMM współorganizowało podróż studyjną dla kadetów Krajowej Szkoły Policji w Hamburgu pn. „Śladami policyjnego batalionu rezerwy 101 z Hamburga” dla grupy policjantów z Hamburga (Akademia Policji).

Cel nr 8: Rozwój współpracy międzynarodowej w zakresie edukacji o Holokauście – wymiana międzynarodowa edukatorów i młodzieży

W 2025 r. zrealizowano projekt finansowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Federalnej Niemiec – „Spaces of the Holocaust: Majdanek, Bełżec, Sobibór” w ramach programu Young People Remember International we współpracy z Fundacją „Erinnerung, Verantwortung und Zukunft”, Muzeum Topografia Terroru w Berlinie oraz Muzeum Westerbork w Niderlandach. Obejmował on m.in. wymianę nauczycieli i multiplikatorów oraz młodzieży z Polski, Niemiec i Holandii, wyjazdy studyjne pracowników PMM do muzeów w Berlinie i Amsterdamie oraz wizytę studyjną w PMM, MMPB i MMPS muzealników z Fundacji Pomnik Pomordowanych Żydów Europy, Holenderskiego Narodowe Muzeum Holokaustu w Amsterdamie, Muzeum – Domu Konferencji w Wannsee, Miejsca Pamięci i Centrum Edukacji Kamp Westerbork, Muzeum i Miejsca Pamięci Bergen-Belsen, Muzeum Domu Anny Frank, Niemieckiego Muzeum Techniki w Berlinie i Stowarzyszenia Jewish Cultural Quarter w Amsterdamie.

We współpracy z New Jersey Commission on Holocaust Education jest realizowany projekt dla uczniów i studentów z USA „Poznawanie miejsc pamięci online”. W 2025 r. odbyło się 5 oprowadzań online w PMM i 9 – w MMPS.

Cel nr 9: Zoptymalizowanie pracy zespołu poprzez wdrożenie nowej struktury organizacyjnej i aktualizację statutu PMM

W 2025 r. stan zatrudnienia zwiększył się dzięki dotacji z MKiDN o 4 etaty. Przygotowany został projekt Regulaminu Organizacyjnego, który zakłada m.in. utworzenie nowej komórki administracyjnej pn. Sekcja Współpracy Międzynarodowej i Organizacji Wydarzeń. Dokument

jest w trakcie konsultacji, a jego wdrożenie zaplanowane jest w I kwartale 2026 r.

Cel nr 10: Poprawa warunków przechowywania zbiorów w pomieszczeniach magazynowych z zastosowaniem metody RE-ORG

W 2025 r. zaktualizowano wewnętrzne dokumenty dotyczące zarządzania zbiorami, wprowadzając Politykę Gospodarowania Zbiorami PMM, obejmującą m.in. kwestie magazynowania. Na potrzeby przechowywania obiektów wielkogabarytowych przeznaczono kolejny budynek na terenie muzeum – barak nr 20 – co pozwoliło uzyskać 400 m² dodatkowej powierzchni dla obiektów kategorii 1, 3 i 5 (zgodnie z klasyfikacją RE-ORG). Do nowego magazynu relokowano ponad 70 obiektów z wymienionych kategorii, umieszczając je na paletach w sposób zabezpieczający przed kontaktem z podłożem i zapewniając jednocześnie dogodny dostęp z wykorzystaniem wózka paletowego. Równolegle przeprowadzono segregację 8000 obiektów kategorii 7, które rozmieszczono w skrzynkach ustawionych na paletach, co uporządkowało zasób i poprawiło warunki przechowywania. Korzystając z dodatkowej dotacji przyznanej przez MKiDN zakupiono metalowe regały na muzealia, które powiększą powierzchnię półek do przechowywania obiektów.

Cel nr 11: Zwiększenie rozpoznawalności PMM i jego oddziaływania w wymiarze międzynarodowym poprzez realizację projektów we współpracy z partnerami zagranicznymi

Realizacja od 2023 r. wspomnianego wyżej międzynarodowego projektu „Spaces of the Holocaust: Majdanek, Bełżec, Sobibór” finansowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Federalnej Niemiec. W ramach tej współpracy PMM otrzymało grant na środki z MSZ Niemiec, które przeznaczone były na działalność edukacyjną i wystawienniczą: w 2025 r. zorganizowano cztery wymiany edukatorów, muzealników i młodzieży, zrealizowano trzy prezentacje wystawy „Spaces of the Holocaust – Majdanek, Bełżec, Sobibór” – w Holandii, Niemczech i Polsce, w trakcie prac końcowych jest projekt nowej strony internetowej PMM oraz aplikacji do zwiedzania.

Rozpoczęliśmy współpracę z Fundacją Pomnik Pomordowanych Żydów Europy w ramach projektu rozwijanego z inicjatywy PMM pn. „Polsko-Niemieckie Forum Miejsc Pamięci”. Konferencję pilotażową związaną z tym projektem, z udziałem dyrektorów największych muzeów w miejscach pamięci z Polski i Niemiec, organizujemy w Lublinie w dniach 23-26 marca 2026 r.

6. Wnioski

Największym i najważniejszym wyzwaniem związanym z realizacją przedstawionego przeze mnie „Programu działania Państwowego Muzeum na Majdanku na lata 2025-2029” jest uzyskanie środków finansowych, które umożliwią wzmiankowaną w tym dokumencie rozbudowę i modernizację infrastruktury muzealnej w siedzibie głównej Muzeum. Od powodzenia tej inwestycji uzależniona jest realizacja innych celów szczegółowych, przede wszystkim stworzenie nowej i dostosowanej do potrzeb współczesnego zwiedzającego narracji ekspozycyjnej na temat historii KL Lublin, a w ślad za tym zbudowanie spójnego przekazu muzealnego w PMM i jego oddziałach (triada historii i pamięci).

Dyrektor Państwowego Muzeum na Majdanku

Tomasz Kranz

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/